

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

1 Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jiiibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo miihaico jiiibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jiiibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi iidi agaijiibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jiiibeguehicanoco.

Moocaani Toomominaafi Jiiibeguehi Jua Nitiminaafi Ifiivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode^a Judeavi aivojiiiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoobo, Abia onoobojaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onoogo Aaron iyaachimihai cuumiminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajiiibauboro unuubadi. Jaamaño miihaiñooba diitisico milli neehicautihi. ⁷ Jaarumisi iseemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamoto Moocaanico jeecivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeecivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuui templojafa ofooboro Aivojiiibo Moocaani imefeenevi aimoguiijico ijigasiqui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaauomo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toomominaafi Zacariavi jafeveuhi fañoovavi aimoguiijnoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucui diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitiibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebiifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuumiminaaco sihidi uumisujiiibo dojicuviro Ihaivojiiibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojiiibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico iseemema sajeebii ificiqui, bu tolliro iicajiisufiimoco: Jii, onoonoco igaaasuqui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivojiiiboco igayiciqui, nooboro.

a 1.5: Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluui: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajiibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluui ico jiibeguequi jino imino jiibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotiibo idiicamaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatiibo diicaji gueenene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicaui jahisi Zacariaco otoomomo, esamaahicaui toofajafoti diibo goovano iinutineguiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihiinuudi iimaacuutiibo. Jaanoti gaajaciumo toofajafano Zacaria gajaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi icano ihuseriro jiibeguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafano Zacaria Moocaanico ejeecivuujifucu afatyunobuunati fuucuubo iijafano. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajero iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivojiibo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi Jiibeguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluui itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cuumi Nazare onocuumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agajigo? Jaabo Aivojiibo Moocaani iima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecui. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivojiiboti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico tajiibaji. Jaano ufucuro finijitih, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco Maria dilluui: ¿Milli jaano icajirahi uujehiicaduhu tajevatih? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacui aimuufabadi. Jaamaño iiti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficufateji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuugo. Jaagoco achiba eneehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba idiino icacuui oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itihino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivojiibo Moocaani jijovogo. Uco onobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuui.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago.

⁴⁰ Jaago Maria Zacaria iijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuui.

⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuusumiro ijeebiifaño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuui. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro diseemeneque imino mooniibo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivojiibo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeebiifaño maryibahi. ⁴⁵ Imicani iijoho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivojiibo eneehinibadi iima icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeebiima Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho iidaasugo ijijovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro paryiicino miyaminaa fahiijivaro iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahiijivaro idaasugoobo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco mooniibo. Guinoniibo ifiicoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafiirumoco guinovi niitusuubo. Jaaboro ijeebiino siicuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibamivamoco sicaihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetiibo diitoco iidaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiijivareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema minihibaci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo iijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifiico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifiitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijiunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collihiica? Diyototi chahamo saatohe tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguiihahica ihuseneri caani omomoninoco igajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatiniuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeui. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveui. Jaaneri ihiimauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafitiuui. Jaanoco paryi Judea jiinije gajineri jiibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaaihicaui. Jaamoro sanomiro dillucasihicaui: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojiibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omooniuineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficiniibo iimaauhi Moocaani diibo jeebiifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imociniibo israelmi Aivojiibo Moocaani. Miihai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro miihaico taajasuubo.

⁶⁹ Miihaico aciibo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰ Tolti nuubo iimimo ihiimaaminaafeenedi siicijetiro: ⁷¹ Miihaico mominaafañoti, ataajasujinoco, bu paryi miihaico ijiiheguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheetetemihaihivico: iidaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Miihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi ñihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofiino diibedi icaiji jiiheshallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojiiho imega ijiihaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi iidaasugooboro miihaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucu niija iicafucu ñihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseeqe sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco siigueji sajeebii iicano jiihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati scaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifiico jafeniubo.

Jesu Fiivuuhí.

(Mt 1.18-25)

2 Tusumi aivojiiho Augusto onoobo tajiibauhi paryi jiinije miyaminaaco iheevequi. ² Jilli ohoovonoco ticoniumo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiihoboti icaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiinjete Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiinijeve Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuuhigo, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuui. ⁷ Jaago iticonioseque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro faiji iibañeri ejeebunohallivi tooseeqe siucaruuhi miyaminaa icigafija diitisivi iifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitijiisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojiiho Moocaani imi diitohallidi aricuno achiciuhi. Jaaneri sihidi iguiumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amiihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachiji fiivoobo amiihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojiiho Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri miniciniisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniiseque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ Iimicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiinijehallivi gaifiimi diibo onobadi imino iicamo sajeebii icajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefañu ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masiigo Belenjaago jino iicanoco memecitequi Aivojiibo itoomominaafeenedi miihaico ijiibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeteuhi Jose, Maria, bu seemene faijiihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jiibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti ijiibuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco lliivi Maria ijeebiifañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuiho. Moocaanico agaijimoro, imehicauihi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco ijiibuguubadi icauneguiiha.

Jesuco Templojafaño Ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifiniudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojiibo Moocaanidiro ificuuqui. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicinineguiiha: Paryi gaifiimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneneguiiha. ²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiiba onoobadi, iicanoco jeeviso asimico ficutumisi: Namuduucumisi iicahachiiji, nimiihumisi iicahachiiji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico jeecivoobo teemehicauihi Israel cuumiminaa atajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauihi. Jaabo diiboco jiibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onoobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihiibiciuboro Moocaanico imuuihi jilli nooboro:

²⁹ Aivojiibo, ivi sajeebii jaafa chuumucuuhi. Daatyimesucuuhi uujoho dijeecivominaafico unuonoco: ³⁰ tahaalliiri imino atyimecuuhi taajasuminaafico ³¹ paryiicino miyaminaa imefeenevi ificuboco.

³² Diibo sesehachici. Jaabo israelmi iicatirumoco achicijiibo, iicuumiminaa israelmico cahacisusujiibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafiitehicauihi. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibofeedi Israel cuumiminaati sanoodimo aafomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jiibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jiiheguejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebiinofaño esamaaino. Jaanotiji iidi paryi toono aamigari dijeebiico miquiticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onooogo; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idiinoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatro dino ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeeecivehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo

Jesuditi ijiibuguugo paryi famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojiibo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiinijevi iicuumi Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicaui janaanici gaajaseere. Jaaseeqe sihidi Moocaani imino moonihicaui.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicaui Pascua jiibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahiijivaro tojiibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuui seejimisi gaajaciutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguiiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguiinutumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubuniciiboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhiacuner sihidiro jabafitehicaui, sihidi diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Besha, ¿collihi misico jilli moonihi? Diicaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehicaui.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magajatihi Guihirubi ijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicaui. Jaarunoco seeji lliivi ijeebiifaño ficuhicaui. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicaui ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gaijihicaui.

Jua Nitiminaafi Jiibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 Jaanaa Tiberio onoobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiiboti icaui. Jaanoti Herode onoobo^b Galilea aivojiiboti icaui. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojiinije aivojiiboti icaui. Jaanoti Lisania onoobo Abilinia jiinije aivojiiboti icaui. ² Jaanoti Anas onoobo, Caifas onoobo icamisi sacerdotem aivojitisi aivo imiyamisi icaui. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijiibogoco aciui sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoojiinidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amiihai eedehefifico mejeevesucu amiihai imitico ibusuqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatiniuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojiibo jiilhaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticoovoro

b 3.1: Herode Imityaabo onoobo Jesu ifivuusumi iicaubo chuumucuui. Jaaneguiiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icaui.

magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiihaiño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiiinjeminaa atyimeji tajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifiico initisuqui asaamoco neehicauhi: iAmiihai jiiinimomibadi mihicano miyaminaa! iMiihoho amiihaico jiiibeguehi iñihicuno ifiitvionoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amiihaiti, amiihai eedeehifiico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Miihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuui imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji ciijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo ciijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluui: iMilli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuui: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatocho saauhi initisuquimaaivaumo. Jaamo Juaco dilluui: Jiiibogominaafi, iMilli jana miihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajiibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatocho amocasiminaa diiboco dilluui: iJaanaa miihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatochhallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amiihai ducicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaaihicauhi siicujeebiije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amiihaico nifaihuri nitihi. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gaijari, ciijigairi icano initijiibo. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño conovaha bu diibo tihaipaaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefano ibusuba icacuui trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui jeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagañooco ficujiibo iijafaño. Jaanoti imeehunoco ifinijitino ciijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiiniiboro Jua miyaminaaco jiiibeguehicaui iimino jiiibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojiibo Herode onooboco iibaubo Herodia onoogo inahabo Felipe taabaco udumitiiciunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuono.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua initihicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiui. Jaabo iteehifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiimaanaaca niqueje faayacafutuui. ²² Jaanofenedi Moocaani Gaija foovono niituui diibohallivi nimiihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Iijoho Agaijiibo Taseemene, firi sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Edeetemihaiti Ijibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoo bo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficiniibo Jordan onoo hifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejabaco amachutiiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitihi, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco ifusuubo goovanogayi paryi jiinije miyaminaa cuuminoco.

⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajiibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguiino ememuiivooboro uco idiimooboro edecivohachiji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojiibo Moocaanicoro diimo. Jaaboro saaficoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuuboro nuuhi: Miyaano Mooaani Seemene idiichachiji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi.

¹¹ Ico ihusenellivi gañiicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatiibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojiibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutuubo guenenehachuta.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumihi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinijeminaa jiibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jiibogooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicaui.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 12.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuhigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleeveubo Caatinihaameque ihiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayiciubo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojiibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuui iimino jiibogoco iidaasufiimoco aciqui. Uco galluubo ijeebiino iidaasufiimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco jiibeguequi, aatyimetimo aalliinoco faayiqui, iidaasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojiibo imino omoonijisumico jiibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casiivuui. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco iifinichicauhi. ²¹ Jaadi ticoniubo onobo: Jifucu icacuuno amiihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafitiuui ovosiino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amiihai uco meneji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iiro difico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneji: Capernaui omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jiinijevi mooni, meneji, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Miyanotiro amiihaico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi ijiinijevi imino agaayicicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onobo iicausumi aiguutino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibajitojaa Moocaani Eliaco galluutihi, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi iicaumo Israel jiinijevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti

saafiiba buheesurautihi idiiboro Naaman onoobo Siria jiinijeoobo buheesucafutuui, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiiratuui. ²⁹ Jaamo agaaniivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi gañiiui. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco igañiui togajihallivi tuucuumi iicaugajafaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuuboro fuucuui.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Mr 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernauvi Galilea jiinije cuumivi. Jahi jiiibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojiiibo iijibadi icaneri iijibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuui: ³⁴ Miihaico suufeni. ¿Collihi miihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi miihaico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu iibauhi: iLliivi diica! iJaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gañiiui diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitiibo diiboti iinuui.

³⁶ Jaaneri famooro iigutuomoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojiiibo iijiri tajiibahi ijimico. Jaaneri diito iinehicahi, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jiiibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiinuudi fuubo Simon Pedro ijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiha Jesuma iimaumo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idijiivuumoro iguihuvaco iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuui. Jaasumiro agaaniivuumoro diitoco jeevivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiinomoro gaibacinimoro neehicauhi: Ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihiibauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaajahicauneguiha.

Jesu Galileavi Jiiibeguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa meseseveecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuui. Jaamoro diiboco gaijiurumo footiibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji jiiibogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño jiiibogooboro.

Sihidi Ejeevano Fiici.*(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)*

5 Safoono Jesu icahicaui Genesare muuajiniri. Jaanaa miyaminaa sihidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicaui Moocaani jiiibogoco uguubunoco iimugumaño. ² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meenegaacico jiinigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ihiinumoro isinicuhunoco nitihicaui. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuui Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro tajiibaubo tehesijisuno imeenegaco ijiniti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasiivuudi ticoniubo jiiibuguuho tahigoti. ⁴ Jaabo ihiimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañii. Jaabo taavaco diicihi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jiiibogominaafi, miihai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicacurumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa iijoho eneenegui gañiiji tasinicuhunoco, nooboro saatothoma ⁶ gañiiimo. Jaabo sihidi taavaco baasuui. Jaaneri isinicuuho gallicamaaiui. ⁷ Jaanegui saatotho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaaumoro fagaacicoro gahafusuui taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguino memuiivuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivojiibo, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco iiciuneri sihidi ajabafiivutuumaño. Bu tolliro famooro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacobo onoobo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi. Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.*(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuiivuubo, jiinijejaagoviro dijiiciniiboro diiboco nuuhi: Aivojiibo, idiimogohachiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududiiciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajiibauhi miihaiñoobaco jiiibogotiibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotejaa difico dihifusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoobo Moocaanico deecivoto Moise atajiibaunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaaajauhi ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti jiiibocasiuno janaaniviciro feehicaui. Jaabojaa sihidi miyaminaa igaivehicaui diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocaanima iimaahicaui.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiiboco.*(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jiiibeguehicaui. Jaanaa diibo fiitino giciniumo saatotho fariseomioto, caatiniminaa icamo Galilea,

Judea, Jerusale icacuumijeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicaui iguihuvamoco ubuheesunofeenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaiffimi idiino isifañiuboco cigaijeri ihiiimoro fañoovaji ijiiahacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayiciumoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuui, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Miiyoho jaani jilli onooboro Moocaanico ihiiimaari imitino omoonibo? ¿Miiyoho imitico buusujitirahi? Saafiirro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi amiihai tolli mehesamaaihi? ²³ Fameediro itihiiurunoco dihimiti imibachucafutucuui neehi, tolliro bu gañiivoobo, diigo onoono.

²⁴ Jaaneguiha amiihaico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idiino isifañiuboco: fco neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaiijeque diiciibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idiino isifañiubo gañiivuui diito imefeenevi. Jaaboro icigaiijeque toonohallivi isiucinihicaunoco iiciuboro fuucuubo iijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutuumoro nuumo: Jaachijji mahatyimehi aivo ajabafiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoobojaago, ajaadusuhicaumañeri giciniba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuih iijafaño guiraañibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicininiiniuhi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jiiibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi amiihai mamachuhi, mahaduih icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuih: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoyiicifihi taabuminaafico.

³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahiniitihi. Iimifiitimegui saahi iimiti ifiico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuih: ¿Collihi jana Jua jiiibogominaa, fariseomi jiiibogominaa icamo machutimo aagamoro sihidi Moocaanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuuih: Taabava jiiibaimovi oovicihi. ¿Nacu amiihai taabava jiiibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi

tojaabo icanaaca? Tobadi tajiibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumitiicijino. Jaadi jari iidaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jiibogoco ijiibeguequi jilli ohooviciuboro nuubo: Mihiainooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatihi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejufañoti mificutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyējirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañicafetējirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojufañoti mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetēfihi. ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.^d

Jiibogominaa Icihi Arrozbadi Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi igooboro feehicaui. Jaanaa ijiibogominaa trigo noovataco icimoro feehicaui. Jaamoro ifagaanooco ihuseneri iquichecimoro ifagaanooco machuhicaui.

² Jaanegui saatoho fariseomioto diitoco dilluui: ¿Collihi amiihai mududicamaaihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuihi: ¿Jana amiihai magaajatihiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omooninoco?

⁴ Miuro Moocaani iijafañoti ufuuboro jeecivo maahunoco iiciuboro machuubo, jaaboro bu tolliro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeecivucuuno maahunoco idiimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesicinihi. Miyaano tolliru. Jaaruno janaanici uujohe Miyaminaafibadi ifivuuho mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafañoti ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ijiibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo iifinichicauih Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujiibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihiimaaqui.

⁸ Jaamo tolli eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo joono diitofeenēvi dulleēve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuuoro feenevi julleēveui. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuui: Ene amiihaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajiibauhi jaguisifucusumi momooniqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuehunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicarū, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicarūneri diibo use imituui. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiiratuui. Jaamoro sanomi dillucasihicaui: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

c 5.38: Jilli Jesu nuui eedejiibogoco mejeevesumoro bohono jiibogocoro meheetaveji.

d 5.39: Jilli nuubo eedehefiico mihimogomoro bohono ifiico mihimeguejitinoco.

Jesu Icihi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiino.

(Mt 12.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabaijaago Moocaanima ihiimaakuhi. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocaanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijiibogominaaco. Jaamoti iciubo fahuseeci motihaiti miimisiici idiimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onoobo achi, bu Simon onoobo cananistamioobo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo Jesuco aaciujiibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jiibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijiibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jiinjieo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuajinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu ijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaaumo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijiibogominaaco nuuhi: Imicani amiihai Moocaanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amiihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amiihai jisumi Moocaanico magaajanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amiihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebacasiji.

²² Imicani amiihai mihicahi miyaminaa amiihaico ijiihevesumi, buhi amiihaico agañiisumi, amiihaiditi imitino ihiimaasumi, amiihai momoco iimitinobadi ijiihevesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amiihai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amiihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amiihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amiihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amiihai jisumi mejejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amiihaiji, amiihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jiibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amiihai uco muguubunicimoco neehi: Amiihai minaaco magaiji. Imino momooni amiihaico ijiiheguemeque. ²⁸ Imino monoo

amihaico imitino onoomoco. Moocaanima mihiimaa amihaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amihaico, amiiai ime saanaago imeti agabavacuhachiji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amiiai caamoojaco udumitiicichachiji, bu tolliro amiiai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cayaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco iicicuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amihaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amihaico agaijimocoro bu magarihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifiitimo bu tolliro moonifihi icano.

³³ Jaanoti bu amihaico imino omoonimocoro, imino momoonihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amiiai, amiiai minaaco magari, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachijiji guiraaajino amihaico niquejefano ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino mooniibo famoocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo iicahicarumoco, iimitimeheje iicarumoco icano.

³⁶ Jaanegui amiiai sitaaco mihidaasugo amiiai tahe Moocaani iicabadi.

Amiiai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihiimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachiji Moocaani amihaico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiji Moocaani amiiai imitico neejitih. Sifima mihibacasinoco imino mihimibachucasi amiiai imitico Moocaani ibusuqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci.

Jaaneguiha amihaico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufano imino ooviciiboro, imino gatyuuci kuhufono cabiiciiboro tetcuuboro. Jaanoti amiiai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amihaico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli ooviciuhi: ¿Nacu ihaalliima achahaaboco bu sifi ihaalliima achahaabo siiguejirahi? ¿Nacu famisiciro ifapaajefano aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cayaaty miyaminaa ijiibogominaafi janaanici jeevatatih. Jari ijiibogonoco iimivucuudi ijiibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aalliifano iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaalliifano cutuucidino iicanoco daatyimetihi? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tañahabo, ene ico dihaalliifano iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaalliifano cutuucidino iicanoco daatyimetiibo? Tajeebii imihi, nooboro sitaaco abañifiibo, iticoni dihaalliifano iicatuucico diici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aalliifano iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo gañiiji.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añaajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefihi miyaano ijeebiifano iicamaño. Jaabadiro iimitiibo imitino iimaanicihi, ijeebiifano iimitino iicamaño. Jaamaño ijiri ihiimaano ijeebiifano agahaficininoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amiihai uco: Aivojiibo, Aivojiibo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicatihi? ⁴⁷ Amiihaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajiiibanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi iijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati teehi amachituuno inifaihu sefano toojaco ichihiniurahi. Jaaruno toojaco maryibasutihi, guisibanohallivi kuhufono tano inicuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajiiibarunoco omoonitiibo jilli jeevahi; ticovono iijaco jiinigaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano ichihiniuneri tooja acutuuihi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuihi ifinija.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiibo Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

7 Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojiibo romanomioobo. Jaabo icojiminaafico sihidi agaijubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuihi. ³ Jaabo ihaivojiibo Jesuti ihiimaauoco uguubuuboro judiomifeeneti iquillahutoco galluubo Jesuco ijiibeguetequi asaaboro diibo jeecivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiiboco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijiibo. Jaaboro miihaidi sinagogajaco eetavusuhiniibo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojiibo saatoho inahaboniminaaco galluui Jesuco ineetequi: Iijoho Aivojiibo, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo iijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icitoobo foonova. Jaaneguiiha saatiiboro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacojiminaafi buheej. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiibaguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiiboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacojiminaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavoniciibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuihi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaamoco emeeciuboro nuubo: Miyanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetih. Jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojiibo agalluumo iijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecuumoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumijaago. Jaaboma feehicaumo ijiibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuuhuco icitequi asatyumoco fibaijigo seemene idiiboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi.

¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idaasuguuihi. Jaaboro diigoco nuubo:

¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudiicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiibiumo julleecamaaihi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafehi, ico neehi: iGañiivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuubo agaŋiivuuboro casiivuui. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico aciuhi. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocaanico imehicauhi: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi miihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauhi: Moocaani saahi icuumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinjieri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonuonoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 12.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jiiibugucuui Jesuditi. Jaanegui diitoti miimiisiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano iijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicatihachiiji sifiico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi miihaico galluui ico midilluqui: ¿Naa miyaano iijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifiico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi iifutuunaaca Jesu buheesuui sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaalliinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijiibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijiibogo milli aatyimetimo atyimeneque, iigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuui, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasufiimoco taajasujiibogoco jiiibeguehi.

²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amiihai memecijeuih sicaihigovi? ¿Saafi noofaijicu guibuhuba ejebehininobadi iicatiiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memecijeuih? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiiiciniuboco? Jilli icautino. Amiihairyo magaajahi iminoonofaño jiiiciniimo aivojito iijanofaño icanicini sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memecijeuih? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agallujinoco Caatinihaamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajiibogominaafico, dihimegavi galluui, dihimega jiihaico iimibachuqui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryiicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejevatiibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguui Moocaani tajiiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayiciutimo tihisuui Moocaani iimuguuboro diitedi omoonuujirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojiibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jiihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abañamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotih magaaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujiijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotih, noomo.

³³ Jaabadi icano Jua Nitiminaafi saauhi machutiiboro aigafiibo, aivofaihuco adutiibo icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi.

³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo

icano. Jaaboco amiilai uco meneehicahi machufifiibo, adufifiibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano icano gaajacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomioobo Simon Iijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomioobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuuboro imachuqui casiivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomioobo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saugo, alabastro paaje gatyuuci diiriba imono facisucini faihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihureri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihaijeque niniicihicaugo. Jaadi ifacici faihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaobo ifariseomioobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi icaruva gaajajiruubo miijoho diiboco coyomo miyaminaago uduidiicinoco miro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebiifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomiooboco nuuhi: Simon eneeau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomioobo iimusuuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicaui. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva icano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutinoma iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuui. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisiti janaanici diiboco gaijihi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edeburuubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi.

Jaaruuboco nifaihuti daacitihi tatyihai nitiq. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihai ihaalli tofaihuri nitihi. Jaagoro imeebaiguiri filluugo.

⁴⁵ Uco niniicitihi. Jaanoti diigo agasenetiro suufenitihi tatyihai ininiicigo. ⁴⁶ Uco deesutihi facici faihuri taañigaico. Jaanoti diigo diiriba facicinoco tatyihai jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuneguiha uco sihidi agaijino feenedi gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubuusubo ajashuno uco gaijihi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuui, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saato hoco diiboma ucuuhuvaumo igicinumañoti ticovauhi onocasumo: ¿Miijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuui imiyaavogomaño, sajeebii fuucu, nooboro.

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

8 Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicaui jibogoooboro acihicaui Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saato ho gaigoomi diiboma gataavehicaui diibo, diitoco iimitino iijimti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onoo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino iijimi ihiinuugo; ³ tolliro Chuza Herode cojiminaafi taaba Juana onoo, bu Susana onoo icano, bu sihidi saato ho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 12.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeecivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciiboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiño. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jiihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaaumoro machuui. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihiinuuruno chuumuui amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihiinurunoco ijariimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jiinijevi. Jaano ifiivuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amiihai nohojima mihicahachijji muguubu, nooboro.

Jesu Jiibuguuhi Milliti Tolli Ohooviciunoco.

(Mt 12.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ijiibogominaa dilluui: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovicihi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciiboro uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovicihi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu Jiibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohooviciunoco.

(Mt 12.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jiihaifaño ahaacotono onoono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebiifañoti icihi imiyaavogomoro ataajajiruneguiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onoono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jariimihoonofeenevi aacutuuno onoono guubucuurumo guenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebii iicamaño nihibami imiguiiharo, jiinijeminaa iimogono jaagoviro ijeebii iicamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jiinijevi aacutuuno onoono imino jeebiima iicamo imino uguubunicimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Ciijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿Miijoho ciijigai mecuco inifutusumoro siinori fabaacutatihi, cigaiijeguiino ficutatihi icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono iifvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiiboti dumitiiciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saaumo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutihi sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jiiibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Lliicaruihi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu iijibogominaama jicafutuuihi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masiigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano iciuhi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuihi. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aacicusuumoro nuumo: iMojiibogominaafi, Mojiibogominaafi, miniituucuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aaciuboro guibuhuba, tyuucai icanoco iibauhi. Jaasumiro illiivunoro paryi siicutuuno. ²⁵ Jaanegui iijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amiñhai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutuumoro jabafituuihi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Miijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajiibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomioobo Ijimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi iifutuumo gadarenomi jiinijevi Galilea jiinije cojivi.

²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saaubo tuucuumioobo, siicijetiro ififaño ijimima icaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutiibo, jaabe icacuutiibo ciijojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguino memuiivuubo gaibaciniiboro, sefano nuuhi: ¿Collihi tajaa saahi, iijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajiibahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauihi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaiciuboro ihiji diiboco gaasuhicauihi sihiguehejevi.

³⁰ Jaaboco Jesu dilluuihi: ¿Miijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi ijicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluuihi; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijmico igañiiqui iguiraahojifaño diitoco gañiitiibo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluuihi ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihiinumoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuuaifaño aafuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomominaa aatyimeumoro iigutuumoro goovano fuumo ifaacuumifaño buhi iicameheje icamoco jiiibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emeecituumo. Jaamo Jesu

iicauhigo iifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufañó jiiciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jiiibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijiinijeti ifeequi diibo tolli omooninoti sihidi iiguuimoro. Jaanegui Jesu meenegafañó jicafutuuihi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihiinuubo Jesuco dilluuihi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajiibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Dijajaa duhumi. Jaaboro paryi diibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jiiibogooboro fuuhi Jesu diiboco omooninoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududiiciugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivi iifutuuboco miyaminaa imo imo gaayiciuhi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoobo sinagogaja aivojiiibo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo iijajaa ifeequi. ⁴² Idiigoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idiino icacuurugo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauihi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tiijeheri.^e Jaarugo buheehicauihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaaguro igaachehujinibaco dudiiciugo. Jaasumiro diigoco itiiijoho lliivuihi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Miiijoho uco dudiicihi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, eneehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojiibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluhi: ¿Miiijoho uco dudiicihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatocho uco dudiicihi gaajacihi tamityari saatocho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omooninoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuiivuugoro miyaminaa imefeenevi jiiibuguugo milliti ududiiciunoco, jaasumiro ubuheeeunoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuihi imiyaavogomaño. Sajeebii fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojiiibo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijevecuuihi; Jiiibogominaafico dihiimaasucuumino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheej, nooboro.

⁵¹ Toojavi iifutuudi miihaiñoobaco faño satyuutiibo idiimoro Pedro, Jacobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañoovaji saatocho taacasimoro iimaafivehicauihi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajumoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañiivo, nooboro.

e 8.43: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehjeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañiivuuhi. Jaanegui Jesu tajiibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafiituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Miihaiñoobaco mahatyimeneque mijibeguedino, nooboro.

Jesu Galluui Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiimo Ijibogominaaco.

(Mt 12.5-15; Mr 6.7-13)

9 Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idiimo ijibogominaaco igaiyiiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaaviahacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amiihaico agaayicitimañoti mihiinomoro amiihai tihapaajeguino jiinico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujiibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojiibo Herode guubuuhi Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaaihicauhigo iinigai mitauhi. Saatohe neehicaui: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatohe neehicaui: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatohe neehicaui: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijjoho jaani diibediti ijibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicaui Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.

(Mt 12.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino.

¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicitu fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji ijico jibeguehicaui, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui ijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amiihairyo diitoco mamachusu, nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Miihaima chahano, idiinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayiici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaiifiimirou cinco mildimo icaui. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasiicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omooniuineri famooro casiicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco

emeeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro jiiibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷Jaano paryi famoro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuvoco ananiumo gahafusuuhi jiiibaiñoco fahuseeci motihaiti miibaici idiinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Iicanoco.

(Mt 12.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi jiiibogominaaco dilluubo: ¿Nacu miijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹Jaanequi iimusuumo: Saatohe neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatohe: Elia neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

²⁰Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amiihai, ¿miijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanequi Pedro diiboco nuuhi: Ijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jiiibeguehi.

(Mt 12.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi miihaiñobaco jiiibogotimo iicaqui, nuubo. ²²Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiiheveji. Jaamoro gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gajico ajabajevebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo. ²⁴Jaanoti ifiico agaijiibo, ifiico mitasuji. Jaanoti taaguiinodi ifiico imitasuubo ifiico taajasuji. ²⁵Miio saafi miyaminaafi paryi jiinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebiico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶Jaabadi cajaanihacho uuti, tajiibogojiti icano unucufveebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufvejeji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojiibobadi asaadi. ²⁷Miyanotiro amiihaico neehi: Jino mihicamoti icano saatohe Moocaani aivojico aatyimetinohachuta gujivetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 12.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajjaago Moocaanima ihiimaqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹Jaabo Jesu Moocaanima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuihigaachehu sisese minifutuuih aricuno. ³⁰Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifiimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijevejinoco. ³²Jaana Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atymeuhi Jesu, bu icojiri icaumisi icamo imico. ³³Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masii minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esicinitiibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiiamaunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaani taseemene agaijiibo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito miico jiiibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 12.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevede Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jiiibogominaafi, taseemeneque meeci, idiiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayiciiboro gaibasuhicahi, chuumsuhicahi, ijiri jivaasecuo iinusuhicahi idaasuno omooniiiboro suufenihicatiibo. ⁴⁰ Dijiibogominaaco nuucuurahi buhi igañiiqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotiibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabiciiboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiiinijehallivi agañiiuboro diiboco chuumsuubo. Jaarunaa Jesu ihijico iibauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafiituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jiiibeguehi.

(Mt 12.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omooniuuneri eetyeunaaca nuubo ijiibogominaaco:

⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Iiivuuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ijiibogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco ijiibeguequi idillujirumo ñihicuguehicauhi.

¿Cajaani Fine Imiyaabeji? Onoocasino.

(Mt 12.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ijiibogominaa jenaaucasihicauhi cajaan fine diitoti imiyaaboti iicaqui.

⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque iiciuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicichi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicichi uco agalluuboco. Jaanoti paryi amiihaifeeneti sihidi ejeevatiibo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicatiibo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, miihai mahatyimehi saafiico dimomofañodi ijico agañiiiboco. Jaaruuboco mihiibahi miihaima iigotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mihiibajirahana. Mominaafi iicatiibo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu Hibahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujiño ifiiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega jiiibogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jiiinijeo cuumijaago diibo imega iifetejimañoco

iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutihi diiboco toonovi agaayiciuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivojiibo, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi ciijigaico magalluunoco diitoco ifinisuqui? noomisiro.^f

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico iibauhi.^g

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo jiihairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivojiibo, iima feejirahi fahigova iijoho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihiicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafiico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi iciidihica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque ciiji. Jaanoti iijoho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji jiihogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivojiibo, iima feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Miijoho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitatihi imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

Jesu Galluui Setentadimoco.

10 Jaanobuunati tolliro siino Aivojiibo Jesu iciuhi setentadimoco.

Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehedi. ² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono ducicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, ducicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago.

³ Jaanegui amiihai mofoo; Mehesicini, amiihaico galluui oveja seeme jicumifeedeni ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihaipaaje siipaajebaco masatyedino. Miihaiñoobaco jiihaivi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaavejaotoco midillu, jilli: Sajeebii mihica jiijaato, noomoro. ⁶ Jaajaato sajeebiima iicafimo iicahachijii: Amiihai sajeebii, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachijii amiihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amiihaico aacinehejeque. Jilli ducicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifih. Iijaneri sijjati, sijjati icano mefeedino. ⁸ Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amiihaico aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti fiiticuuhi, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicitimañovi jahisi mihiinomoro

f 9.54: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonibadi, onoonoco.

g 9.55, 56: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihai maagaajatihi coyomo gajama amiihai mihicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saautihi miyaminaa ifinoco finisuqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

monoo: ¹¹ Amiihai cuumio jiini motihaipaajeguiino ijivonoco matatacuhi amiihai mihimitimo jiiibogobadi icano. Jaarunaa magaaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiiticurunoco. ¹² Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idaasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 12.20-24)

¹³ iIdaasucaniji iijoho Corazin cuumi! iIdaasucaniji iijoho Betsaida cuumi! icano. fivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifiico ejeevesumoro, iifusujirumo idaasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguiijiri ejemere icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idaasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanici. ¹⁵ Jaanoti iijoho Capernau cuumi: Fine uujoho niquejefano gañiycicafeteji, neehi. Jaarunaa guinovi gañiycafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro jiiibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amiihaico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitih. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitih.

Jiibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojiibo iimitino ijimi icarumomaryo miihaico mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, iifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amiihaico mityaco acih jiiinimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguuinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idiinoro amiihai momo niquejefano iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 12.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuui Moocaani Gaijari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino iijoho niqueje Aivojiibo, jiiinjeo Aivojiibo idiicaabo. Jinooco agaajafiimoti, eesicinimoti icano afataniiboro seemebadi iicamoco dihfusuhi. Jiihi Guihi, iijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acih. Mijoho gaajatihi Illico. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro mijoho gaajatihi Caanico. Idiiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro jiiibogominaaco eemeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amiihai mahatyimeneque aatyimeme. ²⁴ Amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicaui jino amiihai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutihi. Guubuguehicaumo jino amiihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Iimihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiiba jiiibogominaafi agañiivuuboro fuuhi Jesuma ihiimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluui: Jiiibogominaafi, imilli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajiibaco caatiniuhi? ¿Milli nacu meecihicahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiibo Moocanico gaiji paryi diifiima, dijeebiima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difiitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonihachiji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuiiniuboro siino nuubo: ¿Miijoho nacu tafiitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciiboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamiumoro inehejeque iciumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesuumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeeciuboro fatyuuho. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jiinijeoobo toojiri ufuubo diiboco emeeciuboro idasuvuuhi. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohallivi ificuuboro satyuuho icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano seseevedi isamaritano ufuucuudi toojaoboco aciubo mijeeci nihibajeeccico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agañihachiji uujoho ico jaaduyi sino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciiboro Jesu Moise tajiiba jiibogominaafico dilluui: ¿Nanivaminaafi ahaamiuboco diitoti cajaan fine iidi ifiitnominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco iidaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo iijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efעהicaubo saacuumivi ifutuui. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciui. ³⁹ Jaago Marta inagoma icauhi Maria onoogoma.

Jaago Maria Jesuguino acasiivuugoro guubunichicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi.

Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivojiibo, ¿nacu daatyimetihii uuro dudicamaaiaaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajeagoviro idiicamaño dijeebii ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii miijoho diigoti udumitiicijitino, nooboro.

Jesu Jilli Jiibuguuhi Moocanima Mihiiamaqui.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 Safoono Jesu Moocanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi jiibogominaafi nuuhi: Aivojiibo, miiahaico diibogo Moocanima mihiiamaqui Jua jiibogominaaco jiibuguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocanima mihiiamaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi.

Jaafa dihaivoji saahi.^h ³ Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro miihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.ⁱ

⁵ Jaaboro ijiibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amiihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacijiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañojati: Lliivi diica; cufuhono guhuga fabaaciniihi, taseemema micigacuuihi. ¿Milli bu ico agañiivooboro acijirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Inahabo iicaneguiiha agañiivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli agañiivooboro paryi idilluunoco diiboco acijiibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Midilluhachiiji amiihaico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachiiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amiihaico ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifiimo.

¹¹ ¿Nacu cajaaty, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acijirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jiinimoco acijirahi?

¹² ¿Nacu bu iyyinoco idillusumi fine juuvehuco acijiruubo? ¹³ Jaamo amiihai mihimitirumo, iiminoco amiihai seemeque mahacijirahi. Jaanegui Moocaani niquejefano iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Iicaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañiiuhi saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihiinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuuihi. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafitiuuihi. ¹⁵ Jaarunaa saatocho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojiibo Beelzebu onoocho mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatocho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco.

¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojiibo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaato sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanás iyotomaryo imonicasiruva, ¿milli bu imitya guenene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojiibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañiino uco meneeneguiiha.

¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañiinhachiiji, ¿nacu miijoho mityari amiihai jiiibogominaa ijimico buhi gañiinhicahi? Jaamaño diito amiihaico gaajasuhi amiihai sicamañocco miihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañiinhicahi. Jaanoti magaja amiihaivi Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añijinoma iijaco ootoomocho iicasumi ineheje imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiinoniiboro ihañiijnoco dumitiicihi toonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehejeque iiciiboro sitaama ifehi.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatiibo taminaafi, bu tajaagovi iigaiyiicitiibo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

h 11.2: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebii onoobadi eetavocafetehi, jiinijehallivi, oono niquejefano iicabadi, onoonoco.

i 11.4: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti miihaico taajasu, onoonoco.

Imitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino iji miyaminaafiti ihiinoobo foonicichi, ifiigaimañhejedi ijaguisiqui guiinooboro. Jaaruubo aatyimecuutisumi esamaaihinciiibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebiico iija imino imibachucinija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimiisiici idiino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebiifaño ijicafotomoro icafihi. Jaaneri imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi.

Miyanotiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi: Imicani icago ico esemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiha Jesu nuuhi: ilmi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Imitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauihi. Jaanegui ticoniubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitihi. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitihi; idiinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadireji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onocuumi jiinjeco aivojigo aganiivogoro diitoco janaanici guiinoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuqui asaaumaño. Jaarunaa jino amiihaifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu aganiivomoro jisumio miyaminaaco guiinoniji. Miïro Ninive cuumiminaa imitico jeevesuui Jonas diitoco Moocaani unuunoco ijiibuguusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino amiihaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Miiijoho ciijigai mecucio inifutusumoro otoovohigo ficutatihi, guirihilluguino? Caamo mificutahi fañoovaji ijicafotomo iseseeqe ihatyimequi. ³⁴ Miïro saafi ihaalli iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiibo imihusetihi. Jaabo imitinogulino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiico iimibachuhachiiji imihusetijiibo. Moocaani iimogobadi icacujiibo. ³⁵ Jaanegui deesicini: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeebiifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi dififaño imino, imitino aivo achahahachiiji, paryi difi imino ifuvusujino ciijigaimecu ico ifoovori aachicinibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Hibauhi.

(Mt 22.1-36; Mr 12.38-40; Lc 22.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaaunoco iimivuudi, saafi fariseomioobo Jesuco coovauhi iijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casiivuuih imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomioobo jabafiituuih Jesu diito tajiiba

onoobadi ihuseque nitamaaitiibo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojiiibo Jesu nuuhi: Amiihai fariseomi minitihi guirihilluno, butajene icano allincoro. Jaanoti amiihai, amiihai jeebiifaño gahaficinihi imitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ iGaajaticanimo! ¿Jana nacu magaajatihi allionoco eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amiihai jeebiifaño iicanoti iidaasufiimedi mahaci. Jaadi jari paryi amiihai ifi imiteji.

⁴² iDaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Amiihai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihi menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejete icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitihii Moocaanico magajitihi. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ iDaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyiicifihi. Tolliro jiihaifañofaño imino amiihaico idillunoco mihimoyiicifimo.

⁴⁴ iDaasucaniji amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo: Mojeebii imihi, noomoro sitaaco mabañifimo! Ciihoji toovono iicahojibadi mihicamo. Jaahojihallidi miyaminaa toojico gaajatimo toojihallidi iigonibicadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatiniminaati saafi iimusuuhi: Jiibogominaafi, miihaico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: iDaasucani amiihai caatiniminaa mihicaji! Amiihai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahi miihaifañofaño ajaabicitinoco. Jaamoro amiihai jilli usegai sagaibari mududiicihicatihi.

⁴⁷ iDaasucaniji amiihai mihicaji! Moocaani iimaaminaa ciihojinohallico misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahi amiihai eedeetemihairyo agaicaaumo ciihojinoco. ⁴⁸ Jaamo tolli momoonimo amiihaihalliviro mijiibeguehi amiihai eedeetemihai omooninofañodi mihicanoco; Miuro diito gaicaauhi. Jaamo ciihojinoco amiihai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igajafeenedi neehi: Galluui Moocaani iimaaminaa, Moocaani minisuminaa icamoco. Jaamoti saatothoco gaicaaujimo, saatothoco idaasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaa tiijoho jaadaco iciji jiinije ifiivunoti jisumivi iicaumoco diito agaisiraiciumo tiijoho jaadaco, ⁵¹ Abel tiijohoti iticoniibo Zacariaco Moocaani iijafaño, Moocaanico ijeeveiqui asimico agaicaaufimañoti iimimecu situvi agaicaaubo tiijohovi nijequeenijiibo. Jaanegui amiihaico neehi: Jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaaco agaisiraiciumo jaadaco iciji.

⁵² iDaasucani amiihai mihicaji caatiniminaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimoro mijicafototihi, bu ijicafetejirumoco mijicafutususitihi, nooboro.

⁵³ Jilli Jesu diitoco unuunoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo sihidi diibojaa isifiratumoro ticovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ifurumo diiboco siibadi onoonohalliti aivojito imega diibohallivi imitino ijiibeguequi.

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallivi Ijiibogono.

12 Jaanaaca aivo sihidi miyaminaa iigaivuumo ijene quicucasihicauhi. Jaanaa Jesu iticoni ijiibogominaaco nuuhi: Mehesicini fariseomi juurisutaguiji: Imihusehi, noomoro abañifinoti. ² Aivo chahano afatanicinino, atyimeratino iicano. Jaabadiro chahano otoovono,

gaajaratino iicano. ³Jaamaño amiihai fucu civohi munuuruno cuuje seseehigo guubuvusuji. Jaabadiro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayi mihiimaaruno, coovano noocafeteji iija nijequeti.

¿Miico Fine Mihiguijirahi?

(Mt 12.28-31)

⁴Tañahabomi, amiihaico neehi: Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaufimoco. Jaarunobuunati milli miinoco moonicujitirumo. ⁵Jaanoti naha idiibocoro mihigui iguijeninobuunati tolliro ijeebiico ciijigaifaño agañijiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶Miuro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenicahi. Diito icarumoti Moocaani jabajeevetihi. ⁷Miuro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuui sajehesari. Jaanegui mihiguijirahana, miuro amiihai sihidi joomi guiraarumo janaanici magaijicafeteji.

Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 12.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Amiihaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitahi jiijehallivi, bu ufucu niquejevi icano.

¹¹Amiihaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino.

¹²Tolli mihicasumi Moocaani Gaija jiiibegueji milli mihiimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Iicaubo.

¹³Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: Jiibogominaafi, tañahaboco dinoo guihirubihiiivi nehejeti uco feenedi ihaciqui, nooboro.

¹⁴Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu miijoho uco amiihaihallivi ficuui fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

¹⁵Siino nuubo: Amiihai ifiico magarihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihimoyiicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema icanoti saatih, nooboro. ¹⁶Diitoco jilli ooviciubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi. ¹⁷Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸nooboro esamaaihicaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuuih omoonjinoco. Tamachutanoco ificuhicaajanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanoco. ¹⁹Jaaboro tajeebiico neeji: Tajeebi, sihidi sinehejema diicahi ajashutino ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Hijojo agaajatino miyaminaafi, jaachiiijo fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿miidiji fine toono paryi ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiiharo ititibaniibo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

Moocaani Iseemeque Teemefiichi.

(Mt 6.25-34)

²²Jaadi Jesu iijiibogominaaco nuuhi: Amiihaico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafeteji. ²⁴Memeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaanici amiikai majaaducafeteji. ²⁵¿Nacu cajaanico fine gaihuiba iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶Jino tihitirunoco momoonijitirumo. ¿Collihi sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷Eneecau oono deecanoco mihiihinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusunoco. Jaanoti aivojiibo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijiihacubadi omooniiibo safucu jahisi icano sifucu cijigaiñaño mijigasufirunoco. Jaanegui amiihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihi mimiyaavogotihi? Jaabo ñaavahu janaanici amiihaico imino jicujiibo? ²⁹Jaanegui ¿jinejeque mamachuji? ¿Jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰Miuro imiyaavogotimo idiinoro jiinihehehequere guinefihi. Jaanoti amiihai Caani niquejefañi iicaabo. Jaabo gaajacuui amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³¹Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefañi Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³²Mihiguijirahana amiihai agaijimo amiihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³Amiihai nehejeque manaaemere iidaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefañi ifiniitinonehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amiihai nehejeque deeira ifinisutihigo. ³⁴Miuro amiihai busumijeene iicahigovi tolliro amiihai jeebii icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵Mihimibaivomoro mihica amiihai cijigai mecunoco minifutusunomoro. ³⁶Ihaivojiibo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicijominaafi ootomonicibadi. ³⁷Imicani icajimo ihaivojiibo jeecivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amiihaico neehi: Ihaivojiiboro iimibaivoboro diitoco casiihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma iifejiibo imachuqui. ³⁸Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiji imicani icajimo tolli iicano jeecivominaa. ³⁹Jinooco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asanoco igajaruva cigatiibo teemejiruubo. Jaaboro ijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitiibo iicaqui. ⁴⁰Jaaneguiha amiihai mihimibaivomoro motoomo mehesicinitinaaca uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Mt 22.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojiibo, jino odoovicino miihaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojiibo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojiibo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco ootomooboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajiibo ihaivojiibo agasesumi imino mooniiboco aatymevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amihaico neehi: Diiboco ihaivojiibo paryi inehejehallivi aivojiiboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebiifano esamaaiboro: Fine tahaivojiibo goovajitino agasene, nooboro saatocho ihaivojiibo jeecivominaaco idaasuno omooniiiboro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiriicavoo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojiibo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiiboro ficujiibo saatocho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojiibo atajiibanoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitiibo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatiibo imitinoco omoonihachiiji miidino aamicafeteji. Miiro Moocaaniti guiraano agaayiciniiboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 12.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiinijehallivi ciijigaico inifutusuvaabo; iImeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufanodihica nisucafeteji. iGuiraacani idaasuno icahi toono afatyotinohachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amiilai uco: Jiinijehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amihaico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaoto icamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabohallivi, bu ibaabohallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.

(Mt 12.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monooniciji. Jaabadi icafino. ⁵⁶ iBañiifiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiinijehallivi iicanoco icano magaaajarumo. ¿Collihiica magaatijihi amiilai mihicanoco?

Diminaafima Sajeebii Minifoto.

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collihiica amiishaiyo mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi ijoho idiihegueebe dihallivi aivojitoco ijiibogotooboma ufuusumi jiihaivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacusuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacusuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño jiihacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Amiihai Imitico Mejeevesutihachiiji Famooro Mifiniji.

13 Tusumi saatoho Jesujaa asaaumoro diiboco jiibuguumo Pilato Galilea gaifiimico agaisiraiciuboro Moocanico ijeeceivequi asimico agaisiraiciumo tiijohoma diito tiijohoco acahiiseniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifiimi famoova janaanici fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amiihaico chahano neehi: Tolliro amiihai, amiihai imitico mejeevesutihachiiji paryi mifiniji. ⁴ ¿Nacu fine amiihai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amiihaico chahano neehi: Tolliro amiihai, amiihai imitico mejeevesutihachiiji paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohooviciuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuerahoma icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collihi bu toonovi onoovatiho icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: Aivojiibo, jaafahi jificaba icaho; ijiinijeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajiho. Jaanoti onoovacutihachiiji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Iimitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jiibeguehicaui. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omooniuuneri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro julleecutigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvati buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleevugoro ticovauhi Moocanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojiibo Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesuunoma iicaubo sihidi isifiiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amiihaico ibuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojiibo Jesu diiboco iimusuuhi: Bañifiiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amiihai joomico misiniimoro masatyefihi nifaihuti mihisuutomo. ¹⁶ ¿Jaanegui jamo Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvari dieciochodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuuneri, paryi diiboco iiiiheveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 12.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihiicunoco eetavehi.

Juurisutaguiijivi^k Ohoovicino.

(Mt 12.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguiijico gaigo itacufaño minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adicichi, nooboro.

Ijene Jiihai Aamiji.

(Mt 7.13-14; 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jiihaivi afatyocuumijevi jiiibogooboro feehicauhi. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluuihi: Aivojiibo, ¿naa miidimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Miguiino jaamo ijene jiihai aamijiro^l mijicafetehi. Jaanegui amiihaico neehi: Sihidi miyaminaa imegueji ijicafotonoco. Jaarumo jicafetejitihi. ²⁵ Iija abajaabo agaaniivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amiihai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojiibo, miihaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amiihaico iimusuji: ¿Miijoho amiihai? Amiihaico uujoho gaajatihi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amiihai miticovaji diiboco monoomo: Iima miihai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano tolliro ijihgo muucuumijefaño diibeguehicauhi, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amiihaico neejiiibo: Amiihaico nuucuuihi, amiihaico uujoho gaajatihi uuditi buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro amiihai igaiñooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifaño icamoco maatyimemere amiihaico diitoti buhigovi agaaniicuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifaño acasiivomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guiinovi iicarumoti tusumi saatoho sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevvan iicarumoti saatoho tusumi guiinovi minifeteji, nooboro.^m

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Mt 22.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaamuro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuihi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachijji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevedi imiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachijji, bu civohogo, bu sesevedi icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifihi, tolliro Moocaani amiihaijaago jiiibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihihacahi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahijivaro tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyiicinoco oono catava isemeque ijijecuguiino ificuunicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicatihi. ³⁵ Eneecau bu magaaja amiihai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihi jari

k 13.20, 21: Levaduraguiijivi Ohoovicino.

l 13.24: Griego ijiri: aajashuno guhuga, noono.

m 13.30: Griego ijiri noono: jisumi dojicuvu iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuvu minifeteji.

johono uco: Imicani Aivojiibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

Jesu Iciidihallivi Nifaihu Agahafuuboco Buheesuui.

14 Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivojiibo ijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi iifinichicaui. ²Jaanaa Jesu imega iciidihallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajiiba jiiibogominaa icamoco dilluui: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴Jaarunaa diito iimusuutíhi. Jaanegui iguihuvaaboco iiciuboro buheesuui. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ifariseomico nuuhi: ¿Cajaaty fine amiihaiti amiihai jooi ifapaajefaño aacotooboco mihicijitirahi jaguisifucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava Jiibaimojaago Ucuuhuvamo.

⁷Jaanaa Jesu iifinicinaaca ucuuhuvaumo asaumo imiyamañejeviro casiicamaaihicauhi.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguuihi: ⁸Saafi ico taabava jiibaimojaago ucuuhuvasumi imiyamañovi casiivedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹Jaanegui amiisico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasiivequi, nooboro. Jaanegui iijoho unucufeebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰Tolli icatino, ico ucuuhuvasumi ofoobo allibavi casiivo. Jaachijji fañojaoobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casiivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹Jaabadi ujyoho mityahi onoobo guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootiibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹²Jaadi bu fañojaooboco nuubo: Jiibaimofaño machutaaco edetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco diicicuujirahi. ¹³Tolli icatino; jiibaimoco edetavusumi iidaasufimoco, ifino imitimehejeque, iigotimehejeque, aatymetimehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jiibaimovi Ohoovicino.

¹⁵Jilli Jesu unuunoco saafi igiciniumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojiifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta jiibaimoco. Jaaboro tajiibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. ¹⁷Jaanaa amachucuujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvaumoco ijiibeguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuuhi mamachuqui, nooboro.

¹⁸Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachijjiro jiinihejeque naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejitihi, nooboro.

¹⁹Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijjiro fahuseecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitihi, nooboro. ²⁰Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijjiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitihi, nooboro.

²¹ Jaanegui ijeecivominaafi uhuumiuboro ihaivojiiboco jiibogovauhi paryiicino. Jaaneri ihaivojiibo isifiratuuboro, ijeecivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi jiihaiñeri. Jaaboro siva iidaasufiimoco, ifiino iimitimehejeque, iigotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro.

²² Jaanobuunati ijeecivominaafi nuuhi: Aivojiibo, onoobadi moonicuui. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivojiibo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueeje jiihaiñoñaño iicamehejeque diicito taaja igahafequi. ²⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Iticoni ucuuhavarumo tamachutaati ajashuno itiivejitihi, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa iimeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ijihevetiibo tadyojicuti saajitihi. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifiico iguijenisunoco iimogotiibo tadyojicuti saajitihi. ²⁸ ¿Nacu amiihaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino iifetejidino iicaruva eetavejiruubo. ²⁹ Jaanoti ihmahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinitihi, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojiibo siijiinijeo aivojiiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahigotiro iguinonijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa jiibogoco galluujiiruubo iimitocasiqi. ³³ Jaabad i cajaanihacho amiihaiti paryi iinoco ejeevesutiibo tadyojicuti saajitihi.

Imuhu Iimo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno?

³⁵ Jilli magañitacuui jiiinijeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

Oveja Imitanovi Ohoovicino.

(Mt 12.10-14)

15 Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqi. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciiboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli ooviciuhi: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amiihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniiboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo iijebaihallivi ficuunicihi. ⁶ Jaabo iijajaago agaseebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniiboco atyimecuui, nooboro. ⁷ Amiihaico neehi: Tobadiro niquejefaño iicamo aivo imo imo icanicihi saafi iimitiibo iimitico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivivi imo imo iicano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaamo gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco iniigoro guiijaagoro, iminogayi guinejitirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuhi tañihibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amiihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicíhi, saafi iimitiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañiifiibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejete ufucu uudi icajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruui. Jaaboro toonoma tehesino siijiinjivei fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañiicuunobuunati toojiinjivei sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guiinutuubo toojiinijeominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitinoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa miihainooba diiboco toonoti acihicauti. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neejí: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuuti. Jilli didudicamaajebebadíro uco deesicinícu, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idasuvuuhi. Jaaboro diibojaago ijinafatuuboro diiboco ihiibicituuboro niniiciubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuuti, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijeecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijiihacu. Jaamoro usegaiviicuti ihusefa míficu, tihaiapaajeti diiboco mijiihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai iicavaaboco mihicitomoro magaicaau, muduumoro jiibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniiboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jiibaimoco eetavuumo. ²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaaubo guubuuhi agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovaboro dilluubo: ¿Milli icano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai iicavaaboco gaicaausuhi milli icatiibo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguutiibo. Jaanegui caani asaaboro diiboco noovauhi jaahe isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: firo gaajahi sihidi ficabano iima dudicamaahicahi diijico gañiitiibo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafiigayiiba daacitati, tagataavominaama jiibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiiboro agasebedi naha diniivigai iicavaaboco gaicaauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Besha, iijoho fahiijivaro

uuma diicanicihi. Jaamaño paryi tañeheje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jiiibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniiboco mahatymeneguiiha, nooboro.

Iija Toomominaafi Iimitiibovi Ohoovicino.

16 Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijiibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuui iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojiibo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iiditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diicacuujitihi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaaihicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojiibo tadyudicamaajeti uco agañiidi? Sefatihi jiinijeque eseedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuuhi jilli saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivojiiboco edebumoco. Jaaboro saafiico dilluubo: ¿Minoodino iijoho tahaivojiiboco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje diiribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casiivoobo bohonoti deetavo cincuentadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifiico dilluubo: ¿Jana minoodino iijoho tahaivojiiboco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojiibo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiinijeo miyaminaa gaajahi jiinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Jino iimitino jiinijeonehejeri gataavominaati mihici jiinijeoneheje ifiniidi amiihaico diito ufucu niquejefañi ifinijitino iijanofañi igaayiciqui.

¹⁰ Miidirunoma imino omooniiibo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omooniiibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jiinijeonehejeri imitino momoonimoco, ¿miiijoho bu amiihaico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿miiijoho bu amiihaico acijirahi amiihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeevivominaafi miimisiici aivojitisico ejeevivoo, saafiico jiihegueebere, saaficoro gaijjiruubo. Saafiima imino iicaaboro saafiiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeeviejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amiihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amiihai jeebiico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiiheguehi.

Moise Tajiiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jiiibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinihi ijicafetequi.

¹⁷Tihiino niqueje, bu jiiniye icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajiibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jiibeguehi Gaigooco Ejeevesunoditi.

(Mt 12.1-12; Mr 12.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco iiciibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco iiciibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Iicaabo, Lazaro Icano.

¹⁹Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofaño jicamaahicaui ovosiinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jiibaimoco sihidi ovosiinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰iidaasuubo sihidi iciinisinoma icaabo baavi gicinihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeecuhicaui. ²²Jaanofeene iguijeveubomajeque ciumo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciumo. ²³Jaabo inihibamima iicaubo idaasuno icahicaui iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiiba ofooboro ihusegai niqueque nifaihufañi amatyusuuboro tañejeba niqueque isiicusuvaqui. Jino ciijigaifaño sihidi idaasuno icahi, nooboro. ²⁵Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jiinihalliri idiicahinisumi imino diicahinihi. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinihi. Jaanoti ijoho idaasuno diicahi. ²⁶Jaanomaryo bu amiihai miihaiti sicaistu oonaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efiejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigototi? ¿Milli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluui guihirubi iijajaago, ²⁸ofooboro sahusedimo tañahabomico ijiibeguetequi. Jaanoti juuga jino iidaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatiniuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatiniuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jiihi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti diitoco ijiibogoturuva iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachiji, tolliro bu saatoho iguijevecuumoti ifuruva guubujitirumo, nooboro.

Iimitinofaño Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 12.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 Jaadi Jesu nuuhi ijiibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo. ²Imijiruno diiboco guisibatyi gabari icodaaheti muduujenimoro muuafaño magañino. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañisuubo.

³Mehesicini amiihai nahabo amiihaico imitino omoonihachiji diiboco miihba. Jaabo iimitico ejeevesuhachiji diiboma mihimibachucasi.

⁴Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omooniboro,

bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitihi onoohachiiji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojiiibo Jesuco nuuhi: Miihaico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶Jaaneegui Aivojiiho Jesu diitoco nuuhi: Amiihai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijji jiho sicomor onoohoco meneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amiihaico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifino.

⁷Amiihaiti cajaaniihacho ijeevivominaafima iicaruva
ududicamaaihaabo faguifañoti agasebeque: ¿Nacu saacu, casiiwoobo,
machucu, meneejirahi? ⁸Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi:
Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiihoco deecivo machuqui, aduqui
icano. Jaadi jari iijoho machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹¿Nacu
dijeevivominaafico atajiibanoco eetavonohallivi graciaco daacijirahi? Tolli
icatino. ¹⁰Tolliro amiihai Moocaani atajiibanoco mihimivucuudi monoo:
Jilli miihai miihiifono jeevivominaa jilli atajiibanocoro meheetavomaño,
nooboro.

**Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco
Foojohoma Iicamoco.**

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiinije, Galilea jiinije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiinijeocuumi saacuumivi iifutuubojago saaum fahuseeci gaifiimi fojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jiiibogominaafi, miihaico didaasugo, noomoro.

¹⁴Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro.

Jaanegui ufumoti jiihaivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecunoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememuiivuboro jiinjehallivi javuvuubo graciaco ihaciqui. Jaabou Samaria jiinjjeoobo.

¹⁷JaaneGui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetihi? ¿Cuuca nacu saato ho nuevedimo? ¹⁸¿Jaani idiiboro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañiivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuui, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.
(Mt 22.23-28, 36-41)

²⁰Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji?
noomoro.

Jaane guu diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiihaifeeneri icacuui, nooboro.

²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiñhai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitihi.

²³ Jaasumi amiilhaico saatohe neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedino. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojete siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jiheveji icano. ²⁶ Miho johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miho miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, isemeque tajeñihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuhi. Jaanaaca sihidi niija aaguuneri paryi saatohe guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onoobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno cijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatohe ijjahalliri mihicahachiji miniitomoro ijjafañoti amiñhai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatohe buhigo mihicahachiji amiñhai ijjajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miho ifico idaasuno omooninoti ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocaanijaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

³⁴ Amiilhaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotiibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyiñhaji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehaticago icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.ⁿ

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiibo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefihi, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Limitino Fagominaafivi Ohoovicino.

18 Jesu oovicuhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico iñihicuguutiibo. Tolliro miñhaiñoobaco gajihicautiibo. ³ Jaacuumivi tolliro fibajigo icaui. Jaago saicino diibojaa feehicaui iminaafima imitino iicahicaunoco diigoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautiibo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico ñihicugotihi, miñhaiñoobaco gajitihi icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibajigo asagoro ganihusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacuutiigo iicaqui tajeebiico uco niñi niñi moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojiibo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaani iicimo diibovi iidaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amiilhaico neehi: Tuumusutiibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino jiinijeve asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomioobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itiihuhicaunoma icaubo jilli ohooviciuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisiici gaifiimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaahui. Saafiu fariseomioobo. Jaanotiu saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomioobo julleeciniiboro Moocaanima ihiimaaubo jilli neehicauihi: Moocaani ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihi, sitaaco imitino moonitatihi, gaigoomima icatatihi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihi, ¹² sajaguisivi mifooci machutiibo icafihi, uujoho paryi agaananoti fahuseeciti sano ico acifihi, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauihi caamo niquejejaagoco meecitiibo, jilli iciidii ticovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amiihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebii imicuubo. Jaanoti fariseomiooboco Moocaani gaayiciutihi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onoono guiinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 12.13-15; Mr 12.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiiciqui. Jaanoco ijiibogominaa aatyimeumoro isivaumoco iibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaan seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷ Miyantiro amiihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejitihi, nooboro.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 12.16-30; Mr 12.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiibo Jesuco dilluuihi: Idiimiibo Jiibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Iidiiboro saafiuro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañooco diibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihi, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januuu ojiri afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaan fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi itihiiino Moocaanidi tihiiitihi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo miihai paryi monehejeque mejeevesumoro iima mihiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amiihaico neehi: Cajaatyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguiinodi ejeevesumo jiijehallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefañó ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mt 22.17-19; Mr 12.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ijiibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeeci paryi Moocaani iimaaminaa ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatiniunobadi iicaqui.

³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jiirebamaaijimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati guijevefeeneti siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejeti unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetiiboco Buheesuhi.

(Mt 22.29-34; Mr 12.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiiticuunaa saafi aatyimetiibo jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli icano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: iDavid Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco iibauhi illiivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniciiviro coovadiivuubo: iDavid Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajiibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui iicijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo nuuhi: Aivojiibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: iJii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocaanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicaui.

Zaqueo.

19 Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivojiibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihi baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma icaubo imegavi ijinafatyuboro imoho sicomor onoohori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauheri toohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachijii diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayiciubo.

⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño

Jesu ifetehi, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleeveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojiibo, tañhejetei feenedi iidaasufiimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañiboro ananihichachiji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachiji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli ooviciubo Jerusaleti ifiiticuuneguiha. Jaanaa diito esamaaihicaui: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino siijiinjevi tahi diiboco aivojiiboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojiiboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco ijiinije miyaminaa jiiheguehicaui. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jiihogoco gallumo: Mihimogotihi diibo mohaiivojiiboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojiiboti ficuumo. Jaadi diibo siino ijiinjevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijecivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanacuunoco igaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticonioobo asaaboro diiboco nuuhi: Aivojiibo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivojiibo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jeecivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojiiboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asaaboro nuuhi: Aivojiibo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusuubo: Ijoho sahuse cuumivahallivi aivojiiboti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asaaboro nuuhi: Aivojiibo, jino dinihibami filluchehufaño ificuhinino; ²¹ Ico ñihicuguehi sihidi edeevaneguiha. Jaabo ijoho ificutimañoti diichi abasutirumañoti inoovataco diichi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojiibo diiboco nuuhi: Imitino jeecivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iiro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti iicinoco abasutimañoti onooasunoco. ²³ Jaanegui, ñcollihi jana tañihibamico bancojafaño ficuhinitithi uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicijori iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumitiici. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaaca diito diiboco nuuhi: Aivojiibo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojiibo diitoco nuuhi: Amiihaico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi icarunogayico dumitiiciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojiiboti iicanoco imeguehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 22.1-11; Mr 12.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiiticuunaaca tolliro Olivohono icagaji fiitino iicacuudi miimisiici ijiibogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiiticuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayi duujeciniboco miihaiñooba diiberi iigotiiboco. Jaaboco misinaayumisiro

misiva. ³¹ Amiisico cajaatyohacho: ¿Collihi momoonihi? onoohachijji, monoo: Mohaivojiiibo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeteuhi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihi moburroco misinihi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojiiibo eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificumoro Jesuco diibohallivi casiihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiihaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guiino niituunaaca, paryicino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidi ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: iImicani Aivojiiibo, Mohaivojiiibo memeri asaabo! iNiquejefaño sajeebii! iMoocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jiibogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehi diito illiivuruva guisibano coovadiinamaaijirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiiticuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taaubo:

⁴² Hijocho jaachijji difucuvi ico sajeebiiico aacijirunoco gaajaruva sajeebii diicajirahi. Jaaruno iidi otoovomaño daatyimetih. ⁴³ Safucu iidi idaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuvejifucu dihallidi emecuvomoro fahigovati ico mooniji, ⁴⁴ ico jiinijehallivi agañimoro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 22.12-17; Mr 12.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isivi agañiubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatiniihaamefaño jilli noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jiibogooboro icahicaui. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicaui. ⁴⁸ Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco atymehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumaño.

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 22.23-27; Mr 12.27-33)

20 Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco jiibogoobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Miihaico diibogo, ¿miiijoho iijiti jilli moonihi; miiijoho ico eneeneguiiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiihaico dilluji, uco mihiiimusu: ⁴ ¿Nacu, miiijoho Juaco tajiibauhi miyaminaaco initiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicaui: ¿Milli fine meneej? Moocaani tajiibari munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotih? miihaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajiibari munuuruva, miihaico paryi

miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocaañifañodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷Jaamoro nuumo: Magaajatihi. ¿Miihohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco tajiibauhi? noomoro.

⁸Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amiihaico uujoho neejitihi miihohacho tajiibari omooninoco, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 22.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuuihi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuuihi. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihi tehesino fuubo tahi guenene iicaqui. ¹⁰Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaago diito igalluuqui. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiiboco dojicuviro diibojaagalluumo. ¹¹Jaanegui toono abajaabo sifiico galluuihi. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiiboco dojicuviro galluumo. ¹²Jaanegui siino bu sifiiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiihimo.

¹³Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaijiibo taseemeneque galluuihi. Jaaboco aatyimemere fine bociguejimo, nooboro. ¹⁴Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadi jari miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵Jaamoro tomañoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: iChaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷Jaanegui diitoco Jesu emeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imiguiisibaco itihisuumoro gañiihi.

Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁸Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaji ididaaheje. Jaanoti cajaatyohallivi toba aacotohachijii diitoco quicheyicijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayiciujirahi diitoti onoobo siinovi ohoovicuuboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuhi. ²⁰Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyumoro aivojiibo usefaño ihacitequi. ²¹Toonegui diito diiboco jilli dilluuhi: Jiibogominaafi, miihai magaajahi ijoho miyaanoco imino onooboro, miyaanoco idiibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniiboro Moocaani jiihaiti imino diibeguehi. ²²Miihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaadui? ¿Nacu, majaadujitihi? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi uco mabañihi? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu miiijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaaneui diito nuuhi: Aivojiibo Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaaneui diitoco nuubo: Cesarno icanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo iciutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafiituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro lliivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihi onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: ²⁸ Jiibogominaafi, Moise miihaidi caatiniuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iiguijevehachiji, inahabo ifibaijigoco iiciiboro diigoma isemevaqui inahaboco ibuananiqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiiboro. ³⁰ Jaaneui saafi inahabo ifibaijigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi. ³¹ Jaaneui jaano allivioobo diigoco iciurahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaanii taabaji fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaaneui Jesu diitoco nuuhi: Jino jiinijehallivi miyaminaa taabavacasihi. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere siijiinijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño iifotomo tahi taabavajitihi, isemeque tajeenijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuui icamo. ³⁷ Moise tolliro miihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinihaamefaño imohogayi ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojiibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiibo. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojiibo icatino ubuheeme Aivojiibo. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro. ³⁹ Jaaneui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jiibogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuuutimo.

¿Miiijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miuro David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojiibo Moocaani Tahaivojiibo Cristoco nuuhi:

Tamiyanaagonovi casiivo, ⁴³ diminaaco ditihaguiino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 22.1-36; Mr 12.38-40; Lc 12.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ijiibogominaaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma

iigonoco iimoyiicifiimoti. Bu tolliro imoyiicifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaaifimo machujafaño iimimañejequere juvicamaaifimo. ⁴⁷Tolliro fibaijito iijanoco udumitiicifiimo. Jaamo iifurumo guenenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibañiqui. Jaamo guiraaajino ciijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

21 Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufiinofaño ificuhicaunoco. ²Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijeegayicico ificuunoco. ³JaaneGUI Jesu nuuhi: Miyanotiro amihaico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova janaanici acihi. ⁴Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuunoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 22.1-2; Mr 12.1-2)

⁵Jaanaa saatoho templojati iimaahicaui iminoono guisibano eheetavocininoti, tolliro fañojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. JaaneGUI Jesu nuuhi: ⁶Ufucu icajino paryi jino amiilai mihiiifinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino Jiibogo.

(Mt 22.3-28; Mr 12.3-23)

⁷JaaneGUI diiboco dilluumo: Jiibogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

⁸JaaneGUI Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amihaico sita bañidino, guiraaajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeedinoo. ⁹Jaamo minaati, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinicuujiino icatino, ¹⁰nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Siijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji. ¹¹Jaasumi sihidi sefano jiiniye maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefaño ñihicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹²Jaano jilli iicajino imega iticoni amihaico agaayicimoro idaasuno moonijimo amihaico satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui amihaico icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. ¹³Jaamo imefeenevi tamomoco mijiibegueji. ¹⁴JaaneGUI jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. ¹⁵Tusumi jari amihaico uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amiilai minaa amiilai iijico jenaaujitihi amihaico guiinonijitimo. ¹⁶Jaarunaa amihaico, amiilai caanimi, amiilai nahabomi, amiilai yoto, amiilai gataavominaa icamo amihaico aivojitojaago satyeji. Jaamoco amiilai saatothoco gaisiraicisujimo. ¹⁷Paryi jiinijeminaa amihaico jiiheveji tamomohalliti. ¹⁸Jaarumo milli mihicajitihi. ¹⁹Tollu icarunofa quehecuno mihicahachiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco mahatyimecuudi magaaaju tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiinjieri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinihaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato iicamo, mifañotioseejema iicamo icano jiinjehallivi sihidi idaasu iicajimaño jiinije miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saatoho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatohoco fahigova jiinijenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiinije miyaminaa jiinjehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asajino.

(Mt 22.29-35, 42-44; Mr 12.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jiibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiinjehallivi paryi jiinijeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuuca ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiinjehallivi iicajinoco eesamaaimoro iñihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memeeicu mataajasucafutucuujiineguiiha, ²⁹ nooboro jilli ooviciubo: Memeeeci higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amiihairyo magaaajafihi ficaba ifiiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaaaju Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³² Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jino iicanoco tusumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jiinije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amiihai jeebii kuhufetedino, guirihicavono jiinije busumije imoyiici icano guinodi tufucu amiihaivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amiihaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jiinjehalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahijjivaro Moocaanima mihiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño jiibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicaui diiboco iguubuniciqui.

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.

(Mt 22.1-5, 14-16; Mr 12.1-2, 10-11; Jn 12.45-53)

22 Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jiibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicaui: ¿Milliti fine magaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicaui.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuih Juda Iscariote jeebiifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico

aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojiibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 22.17-29; Mr 12.12-25; Jn 12.21-30; 1Co 12.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jiibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafiico mahatyimeji iciñuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiiboco monoo: Mohaivojiibo jilli neehi: ¿Comecufañoo tajiibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro.

¹² Jaadi amiisico iifusujiibo iguiraamecu, caamovohi iicamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufañoo meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhi.

¹⁴ Jaanaa amachucuujidi Jesu iminisuminaama casiivuuihi imachuqui.

¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amiihaima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecuujino imega. ¹⁶ Amiihaico neehi: Siino Pascua jiibaimo machuco machucuujitihi. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amiihaico neehi: Jisumitiro siino aducujitihi baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amiihaihallivi aacacafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amiihaihallivi agañiicafotono.^o

²¹ Jaarunaa jino amiihaiti uco aacijiibo igaicaauqui tacojiri icahi.

²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uudití unuucuubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajiibo uco aaciibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasumo: ¿Cajaani fine aacijiibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ijiibogominaa noocasihicauihi: ¿Cajaaniji miihaiti imiyaabo? noomoro. ²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomi iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajiibanicihi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitihi. Jaanoti siibadiro amiihai mihicaji, amiihaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajiibaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miiyoho imiyaabo, acasiivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasiivefiibo? Jaarunaa uujoho amiihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

o 22.19, 20: Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

²⁸Amiihai uuma mihicafihi uco inisunehejefañodi. ²⁹Jaanegui uujoho amiihaico aivojico aciji uco guihirubi aacihinibadi. ³⁰Jaamo mamachuhi, mahaduhi cano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojiibo icagafaño macasiivomoro matajiibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 22.31-35; Mr 12.27-31; Jn 12.36-38)

³¹Jaaboro nuubo Aivojiibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amiihaico idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amiihaico igañucuqui. ³²Jaarunofaño uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iiti finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojiibo imibaicinicuuhi iima civojafaño feequi, iima guijevequi icano, nooboro.

³⁴Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaiji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

³⁵Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaiapaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanova amiihaidi cuujivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masaty. Jaanoti aamigama machahaabo amiihai caamoojaco manaajemere aamigati mihici. ³⁷Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onono icaji: limitimofeenevi ficufafetejiibo, onono, paryi uuditi onono tolli icaji, nooboro.

³⁸Jaanegui diito nuuhi: Aivojiibo, miigaacima mihicahi, noomoro. Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocaanima Iimaahi.

(Mt 22.36-46; Mr 12.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajiiaago iicanicibadi. Jaaboma ijiibogominaa fuuhi. ⁴⁰Jaamo tomanovi iifutuudi diitoco nuubo: Moocaanima mihiiamaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuiivuubo Moocaanima ihiimaahui. ⁴²Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachiji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.^p Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.^q ⁴⁴Jaabo sihidiro iidaasuvooboro Moocaanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jiinjehallivi aquetehicaui tiijoho ocooyinobadi.

⁴⁵Jaabo Moocaanima ihiimaunoti agañiivuuboro ijiibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeteubo. ⁴⁶Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiiamaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

p 22.42: Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

q 22.43, 44: Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 22.47-56; Mr 12.43-50; Jn 12.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaanaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onoobo Jesu jiibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo icahicaurumoobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiiciqui.

⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuboco daacihi? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluui: ¿Aivojiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omooniubo buiyaacuuihimi yanaago nijimehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimehuco ududiiciuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiiciqui asaaumoco nuubo: Taticovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruuboco uco magaayicihicatihi. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momooninichi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 22.57-58, 69-75; Mr 12.53-54, 66-72; Jn 12.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayiciumoro satyuumo sacerdotemi aivojiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti iifiniciiboro feehicaui.

⁵⁵ Jaamoro ihaivojiibo iija goohasifeenevi ciijigaico eebasuumoro casiicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casiivuui. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago ciijigaijinivi giciniiboco guenene ihiifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma icahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatihi, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Hijocho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatihi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma icahicahiniibo Galileaooobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatihi iijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaanaaca catava ojiuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojiibo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuui Aivojiibo Jesu diiboco: Jaachiji catava ojitinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaiji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro sihidi aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 22.67-68; Mr 12.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamiuhi.

⁶⁴ Ihaalliinoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicaui: Gaajaci. ¿Naa miiijoho ico aamihi? noomoro ⁶⁵ famaño vaje diiboco iibahicaumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 22.59-66; Mr 12.55-64; Jn 12.19-24)

⁶⁶Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷Miihaico dinoo, ¿naa miya iijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiihaico jiihi, nuuruva nacu mimiyaaveguejitirahi? ⁶⁸¿Jaanoti amiihaico nuuruva nacu uuma miiimaanoco mihimeguejitirahi, uco misinaayujitirahi icano?^r ⁶⁹Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo giciniji Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿iijoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, amiihai monoobadi, nooboro.

⁷¹Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihi bu sita onoonoco mihimeguejirahi? Miihairyo muguubucuuihii iijiri onoonoco, noomoro.

Jesu Pilato Imega.

(Mt 22.1-2, 11-14; Mr 12.1-5; Jn 12.28-38)

23 Jaamo famooro agañiivuumoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. ²Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico miihai mahatyimehi, muucuumico ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojiibo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³Jaanegui Pilato diiboco dilluuhi: ¿Naava iijoho judiomi Aivojiibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, iijoho toono onoobadi, nooboro.

⁴Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetihii, nooboro.

⁵Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiinije miyaminaaco ñaaisuhicaabo ijiibegueri Galileavi iticonihiniibo, juu icacuuihii, noomoro.

Jesu Herode Imega.^s

⁶Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuhi: ¿Nacu diibo Galileaoo? nooboro. ⁷Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiibo Herodejaago tusumi Jerusale cuumivi agasebojaago. ⁸Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuihii siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹Jaaboro Jesuco sihidi diluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuutihii. ¹⁰Tolliro tomaneri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahicauihii. ¹¹Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli miihiifoobo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiibo gaachehubadi iimichehufañoo jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluuhi. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹²Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

r 22.68: Sahaamefaño: uco misinaayujitirahi, onoooco ficuutimo.

s 23.6: Herode Antipa onooobo. Meeci Lc 3.1

Jesuco Igaicaauqui Unuucuuno.

(Mt 22.15-26; Mr 12.6-15; Jn 12.39-19.16)

¹³ Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiiciuhi. ¹⁴ Jaaboro diitoco nuuhi: Amiihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dilluccuurahi amiihai imefeenevi. Amiihairyo magajacuuhi diibediti: Imitiibo, noomoro monoonoco aatyimetinoco. ¹⁵ Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetiibo siino tajaa sivasuuhi magaaja milliti bu miguijenijirahi. ¹⁶ Jilli ahaamiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

¹⁷ Jaabo Pilato jiibaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayujirahi miyaminaaco imono iicasuqui. ¹⁸ Jaarunaa famooro sano sefano neehicaui: iDiiboco guijeni! iBarrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyaminaaco aivojitohallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano.

²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: iImohobujehallivi tetecu! iTetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooniibo? Diibovi atyimetih iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaa diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: iImohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito iicamo sihidi ocoovadiinamaaiumaño diito iiji diibohallivi fatyuumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onobadi imooniqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaaniuboco. Jaaboro Jesuco diito usefano jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 22.32-44; Mr 12.21-32; Jn 12.17-27)

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoo buhigoti asaauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibisuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicaui. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicaui diibo idaasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amiihaihalliviro mataa, amiihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebiino, iisutino mifañoono icano, meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro^t

³² Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaauqui. ³³ Jaamo ifutuuihi nigaipaajebai onoomañovi. Jaamoro tomañovi Jesuco tetecuuno. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuuno. ³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

t 23.17: Sahaamefano toversiculoco ficuutimo.

u 23.31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuuho, noono.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihiifiniciomoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani iiciubo iicahachijji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano iijoho judiomi Aivojiibo idiicahachijji, iiro difiico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatiniumoro' JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuciniubo Jesuco iibahicauhi: Miyaano iijoho Cristo idiicahachijji iiro difiico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco iibauhi: ¿Aivo iijoho Moocaanico ñihicugotihi, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momooniuno jaadaco mihicihi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idiifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachijiro iijoho uuma diicaji imimañovi Moocaanico imiyaavogomo ofoomañovi, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 22.45-56; Mr 12.33-41; Jn 12.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadiciiba mihicacuui. Jaarunaa paryi jiiniye civono minifutuui; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteui. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuuhi. Jaanaaca temploja ofoboociniuchehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuui. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuui: Guihi, dihusefano tagajaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivojiibo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi iciidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaaumo icamo icaui tehesinoti tonehejeque ihiifiniciumo.

Jesuco Iciuuno.

(Mt 22.57-61; Mr 12.42-47; Jn 12.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cuumioobo onoo Judea jiinijeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatiobou. ⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omoonunofaño icautiibo.

⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifiico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eseediuhojifaño ciubo bohoji mihihañooba iciirautihojifaño.

⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi iicacuujineguiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaaumo ufuumoro Jesuco iciiunoco meecituui. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diiribano icanoco iimibaivuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiiba onoobadi.

v 23.38 Sahaamefano janaanici jilli ficuumo: griego iijiri, latin iijiri, hebreo iijiri icano, onoonoco.

Jesu Siino Ubuheeteuno.*(Mt 22.1-10; Mr 12.1-8; Jn 22.1-10)*

24 Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi ciconotiro fuuhi Jesu ciihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma^w ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojiibo Jesu ifiico atyimecuutihi. ⁴ Jaaneri iigutuumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiti iigutuumoro guinovi jiinjehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amiihai ubuheetecuboco iguijeveme iicamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amiihaico unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jiibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idiimoco, tolliro paryi saatothoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jiibuguumo Maria Magdalena onoogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuuboro Jesu ciihojijaago. Jaaboro idijiivuuboro toojifañoco emeeciubo atyimeuhi tochehuri iminiuchehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafiituuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

Emaus Onoocuumi Jiihaijaago.*(Mr 12.12-13)*

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuihi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jiihairi mofoomisi? ¿Collihi idasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onoobo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro iicahininoco. Jaanoti ijoho idiiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareooboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihiimaanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejeevahiniiboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohaivojito icamo diiboco agaayichinimoro acihinihi: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecusuumo. ²¹ Jaanoti miihai meteemehicaurahi Israel jiinjeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuuihi. ²² Jaarunaaca miihaiti saatotho gaigoomi fucuro diibo ciihojico emeecieme miihaico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo

w 24.1 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatotho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

ifiico aatyimetineguiiha miihaico jiiibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco miihaico jiiibegueneri.

²⁴ Jaaneguiiha miihaiti saatoho toojico emeecijeme gaigoomi onobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetih, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: iGaajaticanimisi, fine amiisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti ononehejeque diitisico jiiibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi iifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujiirahi.

²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihiijicuuih civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuuih diitisima iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisima acasiivuuboro imaahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaalliino imino faayacafutuuih. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasuihi: ¿Eti miyaano mojeebiino imono icahicahinihi jiihairi masaasumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jiiibogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino guenene icatimisiro uumicuumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicininoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojiiho siino buheetecuuih. Jaaboco Simon atyimecuuih, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jiiibuguuih jiihaivi diitisima iicaunoco, diitisima maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacihininoco icano.

Jesu Ijiiibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 22.16-20; Mr 12.14-18; Jn 22.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleeevuboro diitoco dilluuih: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehi? ¿Collihi uco amiihai jeebiifañoti mimiyaavogotih? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududiicimoro, memeeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco iifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo^x ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amiihaima iicausumi amiihaico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onoono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinin, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofenedi fahigova jiinije miyaminaaco mijiiibegueji Jerusaleti miticonimo amiihai

eedeehimitihifico mejeevesucu amiihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amiihai maatyimemere jinoco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaja, uujoho amiihaihallivi galluji Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiicuumiti buhigovi mefeedino niquejefaño mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 12.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agańiyyiciubo diitoco imino nuubo.

⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iimumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocaanico imomoro. Fine.